

Стратегія розвитку банківської системи України В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РОЗВИТКУ

С.Л. Тігіпко, Голова Національного банку України

Автор розкриває найбільш важливі завдання для розвитку банківської системи України на сучасному етапі: підвищення рівня капіталізації банків, забезпечення послідовної та передбачуваної політики держави по відношенню до банківського сектора, удосконалення практики регулювання і нагляду за банківською діяльністю тощо.

Специфічною особливістю сучасного етапу економічного розвитку є широке розгортання процесів глобалізації у багатьох галузях людської діяльності, в т.ч. і у фінансово-кредитній сфері. Розширюючи географічний та економічний простір, глобалізація відкриває нові можливості діяльності банків, однак разом з тим посилює тиск колишніх традиційних і нових конкурентів, змушує одночасно конкурувати у багатьох сегментах фінансового ринку і не лише між собою, а й з іншими фінансовими інститутами, а отже потребує прийняття нестандартних і оперативних рішень, що формують загальну стратегію розвитку банківського сектора [2, с. 5].

Відповідно до Комплексної програми розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки першочерговим завданням є забезпечення системної стабільності функціонування банківської системи, зниження ступеня її вразливості до зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації, підвищення якості та ефективності діяльності. Розвиток банківської системи має бути спрямований на збільшення обсягів обслуговування населення в усіх регіонах країни. Кредити повинні стати доступними та привабливими, банківські послуги – різноманітними за видами та умовами. Банкам слід стати активними учасниками розвитку фінансового та страхового ринків, а сама банківська діяльність повинна базуватися на засадах відкритості, прозорості, рівності та неупередженості, дотримання ділової етики, відповідальності перед клієнтом, суспільством та державою [1, с. 2].

Виходячи із необхідності орієнтації на вирішення цих завдань стратегія розвитку вітчизняної банківської системи повинна передбачати підвищення рівня її фінансової стійкості на основі уникнення системних банківських криз; підвищення якості реалізації банківським сектором функцій з акумулювання заощаджень населення, коштів підприємств і їх трансформації в кредити та інвестиції; відновлення та зміцнення довіри до вітчизняної банківської системи з боку інвесторів, у т.ч. й іноземних, а також вкладників – фізичних осіб; уникнення використання кредитних організацій у недобросовісній фінансовій практиці і, зокрема, відмиванні грошей тощо.

З метою досягнення поставлених цілей на першому етапі реформування банківської системи необхідно, перш за все, вирішити питання зміцнення фінансового стану життєздатних банків і виведення з ринку проблемних кредитних установ, підвищення рівня капіталізації комерційних банків і якості капіталу, розвитку діяльності банківської системи по залученню коштів населення і підприємств, розширення операцій банків у секторі реальної економіки. При цьому стратегічні завдання реформування банківського сектора можуть бути успішно вирішені тільки за умови здійснення системи загальних ринкових перетворень, які включають структурні, податкові, та адміністративно-правові складові, а також базуються на підвищенні ефективності корпоративного управління банками відповідно до міжнародних стандартів і вимог.

Важливого значення для реформування банківського сектора, включаючи й сферу організації корпоративного управління, набуває вирішення проблеми забезпечення послідовної та передбачуваної політики держави по відношенню до банківського сектора. Зміст цієї політики повинен ґрунтуватися на необхідності розробки системи заходів щодо формування у банківському секторі здорового конкурентного середовища і створення умов для стабільного й стійкого розвитку кредитних організацій.

Вирішення цих питань має носити постійний характер і базуватися на комплексній основі, враховуючи необхідність забезпечення ефективної конкуренції та варіативності ринку. Завданням державної політики по відношенню до банківського сектора і всієї економіки є забезпечення не тільки фінансової, а й системної стабільності і створення необхідних умов для розвитку ринку на базі здорової конкуренції. Банківська діяльність повинна базуватися на комерційних інтересах при дотриманні вимог до стійкості банків, які відображені в нормах та показниках банківського нагляду, орієнтованих на міжнародні принципи та стандарти.

Відзначаючи винятково важливу роль підвищення рівня капіталізації банківської системи в забезпеченні її надійності та прозорості, Комплексна програма розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки чітко визначає шляхи реалізації цього процесу:

- збільшення номінального рівня капіталу;
- покращення якості активів, пошук роботи щодо повернення проблемної заборгованості;
- нарощування доходності банків, у тому числі за рахунок розширення спектра безризикових комісійних операцій;
- оптимізація структури витрат банків, зокрема, більш виваженого підходу до операційних та адміністративних витрат;
- посилення контролю з боку Національного банку України за виконанням банками вимог щодо достатності капіталу та інші [1, с. 11].

В контексті розробки та обґрунтування стратегії розвитку банківської системи України виключно важливого значення набуває необхідність вдосконалення її структури та оптимізації загальної архітектури на основі створення сприятливих умов для організації та функціонування життєздатної системи універсальних та спеціалізованих банків, впровадження ефективної системи управління та функціонування державних банків, створення спеціальної банківської установи – Українського банку реконструкції та розвитку – як “банку другого ярусу”, консолідації банківського сектора через процеси реорганізації банків і створення банківських об’єднань, поступового створення передумов для відкриття філій і представництв іноземних банків із запровадженням відповідної системи дозволів, а також забезпечення гармонійного співіснування великих банків з малими і середніми на основі рівності вимог щодо дотримання ними норм пруденційного нагляду та банківських об’єднань і небанківських фінансових установ.

У зв’язку з цим важливе значення для подальшого розвитку вітчизняної банківської системи повинно мати рішення щодо підвищення рівня концентрації банківського капіталу на основі створення банківських об’єднань: банківських корпорацій та банківських холдингових груп, зафіксоване у Положенні про порядок створення і державної реєстрації банківських об’єднань, затверджене постановою Правління Національного банку України.

Таким чином, стратегія розвитку банківської системи України повинна базуватися на підвищенні рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків з урахуванням можливості варіативності функціонування ринку та певних важелів державного регулювання, а реформування банківського сектора має, перш за все, передбачати підвищення рівня концентрації банківського капіталу, розширення фінансового інструментарію, запровадження банківських інновацій і нових продуктів, світових стандартів аудиту і нагляду, зниження собівартості банківських послуг, вдосконалення організаційної структури, форм і методів управління банківським бізнесом.

Список літератури

1. Комплексна програма розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки. – К.: Національний банк України, 2003. – 25 с.
2. Тігіпко С.Л. Світовий економічний простір: стратегія для України // Вісник Національного банку України. – 2003. – № 10. – С. 4-5.

3. Тігіпко С.Л. Сучасна Україна: шляхи, форми, проблеми реформування банківської системи // Вісник Національного банку. – 2003. – № 4. – С. 2-7.

Summary

The author highlights the most important tasks for the development of Ukraine's banking system at the present period: increase of the banks' level of capitalization, provision of consistent and transparent state policy towards the banking sector, improvement of the practices of regulation and supervision over the activities of banks.